

Kirkkohallituksen yleiskirje nro 18/2018

10.12.2018

TIETOSUOJALAKI VOIMAAN 1.1.2019

Uusi tietosuojalaki (1050/2018) tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019 (lain sisältö löytyy Finlexin sähköisiltä sivuilta säädösnumerolla osoitteessa www.finlex.fi). Laki täydentää ja täsmentää Euroopan unionin yleistä tietosuoja-asetusta. Tietosuojalaki on henkilötietojen käsittelyyn sovellettava yleislaki, jota sovelletaan rinnakkain tietosuoja-asetuksen kanssa. Sen rakenne seuraa tietosuoja-asetuksen rakennetta. Laissa säädetään tarkentavasti henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteesta, erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittelystä eräissä tilanteissa, tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamiseen lapselle sovellettavasta ikärajusta, valvontaviranomaisesta, oikeusturvasta sekä eräistä tietojenkäsittelyn erityistilanteista.

Kirkon hallintoon yleistä tietosuoja-asetusta ja tietosuojalakia sovelletaan jo sinällään. Koska kirkkolaki kuitenkin sisältää eräitä henkilötietojen käsittelyä koskevia normeja, on kirkkolakiin ehdotettu muutamia säännösmuutoksia, joissa viitataan myös tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain soveltamiseen. Laki-esitys on parhaillaan eduskunnan käsiteltävänä.

Tietosuojalain tullessa voimaan kumoutuu nykyinen henkilötietolaki (523/1999) sekä tietosuojalautakunnasta ja tietosuojavaltuutetusta annettu laki (389/1994).

Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste eräissä tapauksissa

Yleistä etua koskeva tehtävä tai julkisen vallan käyttäminen

Henkilötietojen käsittely on lainmukaista ainoastaan, jos ja vain siltä osin kuin vähintään yksi tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa säädettyistä edellytyksistä täyttyy. Tietosuojalaki täydentää henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuutta tilanteissa, joissa henkilötietojen käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi (tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohta).

Tietosuojalain mukaan henkilötietoja saa käsitellä tietosuoja-asetuksen yllä mainitun lainkohdan mukaisesti, jos kysymys on henkilön asemaa, tehtäviä sekä niiden hoitoa julkisyhteisössä, elinkeinoelämässä, järjestötoiminnassa tai muussa vastaavassa toiminnassa kuvaavista tiedoista siltä osin, kun käsittelyn tavoite on yleisen edun mukainen ja käsittely on oikeasuhteista sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden. Käsittelyn tulee olla siten yleisen edun mukaista ja käsittelyn tulee olla oikeasuhteista sillä oikeutettuun päämäärään nähden. Oikeasuhtaisuutta arvioidaan kerättyjen henkilötietojen määrän lisäksi myös esimerkiksi käsittelytoimenpiteiden perusteella.

Henkilötietoja saa käsitellä myös silloin, kun se on tarpeen ja oikeasuhteista viranomaisen toiminnassa yleisen edun mukaisen tehtävän suorittamiseksi, vaikka oikeutta ei voida johtaa suoraan viranomaista

koskevasta tehtävä- tai toimivaltasäännöksestä. Henkilötietojen käsittely ei tällöin välttämättä liity viranomaisen lakisääteiseen velvoitteeseen, vaan on luonteeltaan enemmänkin viranomaisen velvoitteita ja varsinaista tehtävää tukevaa.

Lisäksi henkilötietoja voi käsitellä tieteellistä tai historiallista tutkimusta tai tilastointia varten, jos käsittely on tarpeen ja oikeasuhteista sillä tavoiteltuun yleisen edun mukaiseen tavoitteeseen nähden. Henkilötietoja voi myös käsitellä, jos henkilötietoja koskevan tutkimusaineistojen, kulttuuriperintöaineistojen sekä näiden kuvailutietoihin liittyvien henkilötietojen käsittely arkistointitarkoituksessa on tarpeen ja oikeasuhteista sillä tavoiteltuun yleisen edun mukaiseen tavoitteeseen ja rekisteröidyn oikeuksiin nähden.

Lapsen ikäraja tarjottaessa tietoyhteiskunnan palveluja suoraan lapselle

Kun henkilötietojen käsittely perustuu rekisteröidyn antamaan suostumukseen ja kyse on tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta suoraan lapselle, lapsen henkilötietojen käsittely on laillista, jos lapsi on vähintään 13 -vuotias. Siten, jos lapsi on alle 13 -vuotias, tällainen henkilötietojen käsittely on lainmukaista vain siinä tapauksessa ja vain siltä osin kuin lapsen huoltaja tai lapselle määrätty edunvalvoja on antanut siihen suostumuksen tai valtuutuksen. Tietoyhteiskunnan palveluilla tarkoitetaan kaikkia etäpalveluina sähköisessä muodossa palvelun vastaanottajan henkilökohtaisesta pyynnöstä toimitettavia palveluita, joista tavallisesti maksetaan korvaus.

Erityisiä henkilötietoryhmiä koskeva käsittely

Tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa säädetään erityisiä henkilötietoryhmiä koskevasta käsittelykiellosta. Erityisiä henkilötietoryhmiä ovat henkilötiedot, joista ilmenee esimerkiksi rotu tai etninen alkuperä, poliittisia mielipiteitä, uskonnollinen tai filosofinen vakaumus tai ammattiliiton jäsenyys taikka terveyttä koskevia tietoja tai seksuaalista käyttäytymistä tai suuntautumista koskevia tietoja. Artiklan 2 kohdassa säädetään tilanteista, joissa erityisiin henkilötietoryhmiin koskevia tietoja voidaan kuitenkin käsitellä.

Tietosuojalain 6 §:ssä säädetään niistä tilanteista, joissa erityisiä henkilötietoryhmiä koskevia tietoja saa käsitellä siltä osin kuin käsittely ei ole mahdollista suoraan mainitun artiklan 2 kohdan perusteella. Tietoja voidaan käsitellä muun muassa silloin, kun henkilötietojen käsittely perustuu suoraan lakiin tai johtuu välittömästi rekisterinpitäjälle laissa säädetystä tehtävästä; on kyse tieteellistä ja historiallista tutkimusta tai tilastointia varten tehtävästä tietojen käsittelystä taikka tutkimus- tai kulttuuriperintöaineistosta yleishyödyllisestä arkistointitarkoituksesta.

Laki kuitenkin edellyttää, että tällaisia tietoja käsitelleessään rekisterinpitäjä tai tietojen käsittelijä toteuttaa asianmukaiset ja erityiset toimenpiteet rekisteröidyn oikeuksien turvaamiseksi. Tietosuojalain 6 §:n 2 momentissa on säädetty esimerkinomaisesti niistä toimenpiteistä, joilla rekisteröidyn oikeuksia on mahdollista turvata. Luettelo ei ole pakottava eikä kattava, sillä muutkin suojaamistoimenpiteet ovat mahdollisia. Tällaisia suojaamistoimenpiteitä ovat lain mukaan muun muassa toimenpiteet, joilla on jälkeensä mahdollista varmistaa ja todentaa kenen toimesta henkilötietoja on tallennettu, muutettu tai siirretty; toimenpiteet, joilla parannetaan henkilötietoja käsittelevän henkilöstön osaamista, henkilötietojen salaaminen ja erityiset henkilötietojen käsittelysäännöt.

Valvontaviranomainen

Tietosuojalain mukaan tietosuoja-asetuksessa tarkoitettuna kansallisena valvontaviranomaisena toimii tietosuojavaltuutettu, joka on toiminnassaan itsenäinen ja riippumaton. Tietosuojavaltuutetulla on toimisto, jossa on vähintään kaksi apulaistietosuojavaltuutettua.

Tietosuojavaltuutetun toimistossa on myös asiantuntijalautakunta, jonka tehtävänä on tietosuojavaltuutetun pyynnöstä antaa lausuntoja henkilötietojen käsittelyä koskevan lainsäädännön soveltamiseen liittyvistä merkittävistä kysymyksistä.

Oikeusturva ja seuraamukset

Tietosuojalain 4 luvun säännökset täydentävät yleisen tietosuoja-asetuksen oikeusturvaa koskevia säännöksiä. Rekisteröidyllä on tietosuoja-asetuksen 77 artiklan ja tietosuojalain perusteella oikeus saattaa asia tietosuojavaltuutetun käsiteltäväksi, jos rekisteröity katsoo, että häntä koskevien tietojen käsittelyssä rikotaan sitä koskevaa lainsäädäntöä. Tämän lisäksi rekisteröity voi käyttää esimerkiksi hallinnollisia muutoksenhakukeinoja. Siten, jos asia on samanaikaisesti vireillä hallintotuomioistuimessa ja tietosuojavaltuutetulla, jälkimmäinen voi keskeyttää asian käsittelyn, kunnes tuomioistuimen ratkaisu asiassa on saatu.

Tietosuojavaltuutettu voi valvontaviranomaisena asettaa tarvittaessa uhkasakon sellaisen päätöksen tehosteeksi, jossa:

- määrätään rekisterinpitäjä taikka henkilötietojen käsittelijä noudattamaan rekisteröidyn pyyntöjä, jotka koskevat tietosuoja-asetuksen mukaisia rekisteröidyn oikeuksien käyttöä;
- määrätään rekisterinpitäjä tai henkilötietojen käsittelijä saattamaan käsittelytoimet tietosuoja-asetuksen säännösten mukaisiksi;
- määrätään rekisterinpitäjä ilmoittamaan henkilötietojen tietoturvaluokituksesta rekisteröidylle;
- annetaan väliaikainen tai pysyvä rajoitus henkilötietojen käsittelylle;
- määrätään henkilötietojen oikaisemisesta tai poistamisesta tai käsittelyn rajoittamisesta tietyissä tietosuoja-asetuksessa säädettyissä tilanteissa; taikka
- määrätään tietojensiirron keskeyttämisestä kolmannessa maassa olevalle vastaanottajalle tai kansainväliselle järjestölle.

Lisäksi uhkasakko voidaan määrätä tietosuojavaltuutetun tietosuojalaissa säädetyn tiedonsaantioikeuden tehosteeksi. Sen sijaan tietosuoja-asetuksen mukaista hallinnollista seuraamusmaksua ei voi määrätä Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle eikä sen seurakunnalle, seurakuntayhtymälle tai muulle elimelle.

Rangaistuksista tietosuojarikoksesta, viestintäsalaisuuden loukkaamisesta, tietomurrosta sekä vaitiolovelvollisuuden tai salassapitovelvollisuuden rikkomisesta säädetään rikoslaissa.

Tietojenkäsittelyn erityistilanteet

Tietosuojalaissa säädetään informatiivisesti siitä, että oikeuteen saada tieto ja muuhun henkilötietojen luovuttamiseen viranomaisen henkilörekisteristä sovelletaan, mitä viranomaisen toiminnan julkisuudesta säädetään.

Tietosuojalaissa säädetään myös henkilötunnuksen käsittelystä. Henkilötunnuksen käsittelyssä pyritään säilyttämään nykytila. Siten henkilötunnusta saa käsitellä rekisteröidyn suostumuksella tai, jos käsittelystä säädetään laissa. Lisäksi henkilötunnusta saa käsitellä, jos rekisteröidyn yksiselitteinen yksilöiminen on tärkeää laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi, rekisteröidyn tai rekisterinpitäjän oikeuksien ja velvollisuuksien toteuttamiseksi tai historiallista tai tieteellistä tutkimusta taikka tilastointia varten. Lisäksi henkilötunnusta saa käsitellä muun muassa virka-, työ- tai muita palvelusuhteita ja niihin liittyviä etuja koskevissa asioissa. Muutoin henkilötietojen käsittelyyn palvelussuhteen aikana sovelletaan yksityisyyden suojasta työelämässä annettua lakia.

Henkilötunnuksen saa myös luovuttaa osoitetietojen päivittämiseksi tai moninkertaisten postilähetysten välttämiseksi suoritettavaa tietojenkäsittelyä varten, jos henkilötunnus jo on luovutuksensaajan käytettävissä. Laki säättää myös, että henkilötunnusta ei tule merkitä tarpeettomasti henkilörekisterin perusteella tulostettuihin tai laadittuihin asiakirjoihin.

Lisäksi tietosuojalaissa säädetään tieteellistä ja historiallista tutkimustarkoituksia sekä tilastollisia tarkoituksia varten tapahtuvaa henkilötietojen käsittelyä koskevista poikkeuksista ja suojatoimista.

Lisätietoja yleisen tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain soveltamisesta saa seurakunnan nimeämältä tietosuojavastaavalta sekä kirkon tietosuojasivuilta osoitteesta <https://nuotta.evl.fi/Tietosuoja/SitePages/Kotisivu.aspx>.

KIRKKOHALLITUS

Pirjo Pihlaja

Mikko Tähkänen

ISSN 1797-0326